

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

679

Szerző: *n. b.*Cím: *Jubilál a tajtékipipa*Forrás: *Magyar Hírlap**Bp*
(Hely)1935 jul. 29.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

"1935"

Személy

Helyszám

JUBILÁL A TAJTÉKPIPA

A pipa átalakítja az ember jellemét — mondja a legrégebb pesti pipametsző

Állítólag — nem tesszük érte tűzbe a kezünket — kétszáz éve, hogy tajtékból metszenek pipát Magyarországon. Ennek a nemes és halódó kézműiparnak igazi eredete ma már kifürkészhetetlen. Annyi bizonyos, hogy már kétszáz év előtt is készítették tajtékból pipát és a gyártásnak az a formája, amely máig is használatos, több egybehangzó adat szerint csakugyan kétszázéves.

Európában elsőnek a törökök használták a tajtékot pipametszésre, aminek az a magyarázata, hogy Kis-Ázsiában, Eski-sehirben van a világ egyetlen tajtékkőbányája. Magyarországon az első tajtékipipája *Báthory Kristófnak* volt, ő is egy török pasától kapta ajándékba 1526-ban. A törökök azonban még nyersen, minden kezelés nélkül használták a tajtékot. A mai, viaszos kezeléssel való eljárás eredetére vonatkozólag kétféle verzió is van és közülük az egyik magyar vonatkozása.

A tajtékipipa történetét a legrégebb pesti pipametszőtől kérdeztük meg. A pipametsző neve *Schmidt Richárd*, cége pedig, az *Adler Fülöp Fia* cég csaknem olyan régi, mint maga a tajtékipipa: 140 éves.

A tajtékipipa „feltalálása”

A kedves kis bolt esztergapadjával, divatjátmuúlt szerszámaival, tajtékból készült műremekeivel és a finom ősz mesterrel a régi céhek műhelyhangulatát idézi emlékeztünkbe. A mester még ma is naponta áhítatos műgonddal farag tajtékipipákat, de kinek kell ma tajtékipipa! Mint egy elmúlt világ otfelejtett képviselője ül az öreg az üzletben, ahová kényszerüsből, az idő szavának engedve, bevezették az üvegárut is. Mielőtt rátér a tajtékipipa történetére, a jó mesterember alaposágával kitér a dohányzás multjára.

— A dohányt az indiánok eredetileg arra használnák, hogy füstjükkel elűzzék a szúnyogokat és moszkítókat. Kolumbus után a spanyol hittérítők dohányoztak először s ők is hozták át a dohányt Európába. Eleinte az egyház és az állam egyaránt üldözte a dohányzást, mert veszedelmes kábítószernek tartották. Az oroszok az orrát vágták le annak, aki dohányzott, Olaszországban pedig az egyház kiközösítette.

E rövid történelmi visszpillantás után rátér a tajtékipipa történetére. Azzal a meg-

rendíthetetlen nyugalommal, amely ezt a bölcs kézműiparos-típust jellemzi, beszél a tajtékipipa „feltalálásáról”:

— Állítólag egy bécsi suszter jött rá véletlenül, mi módon kell a tajtékot kezelni. Amikor gyertyáról rágyujtott a tajtékipipára, néhány csepp faggyú csöppent a pipájára. Később észrevette, hogy azon a helyen a tajték szép borvörös lesz szívás közben. Azt is mondják, hogy az egyik *Andrássy gróf* inas tisztogatás közben véletlenül olvadt viaszba ejtette a gazdája tajtékipipáját, amitől a pipa később megbarnult. Így jöttek rá, hogy a tajtékot zsiradékkal kell bevonni.

Pipás és cigaretta ember jelleme

Beszél a pipás ember jelleméről. A pipás ember szerinte komolyabb, megbízhatóbb, mint aki szivarozik, vagy pláne cigarettazik.

— A régiek is azt tartották, hogy a pipás ember nem lehet olyan kelekótya, paprikásvérű, aki csak úgy akármikor eldobhatja a cigarettát. Elnézem, kérem, a mai fiatalurakat, félig sem szívják végig a cigarettát, máris vágják a földhöz és újból rágyujtának. A tajtékipipát nem lehet a földhöz vágni...

Mély bölcsesség van ebben a jellemzésben, amely valóban hű tükre a mult század és a mai kor emberének.

— *Jókai úr* például azt tartotta, hogy a régi világban nem is kaphatott komoly hivaltalt az, aki nem pipázott. Hitele is csak a pipás embernek volt, aki nem pipázott, az

még kérem a policájnak is gyanus volt. Így mondta *Jókai úr*, pedig ő, kérem, okos ember volt.

A nagy fróról csak mint *Jókai „úr”* beszél, tegyük hozzá, teljes joggal, mert az író gyakori vendége volt az üzletnek még abban az időben, amikor a mester mint tanonc igyekezett elsajátítani a pipametszés nemes művészetét az apja üzletében. *Jókai* gyakran benézett az üzletbe és ha a mesternek valami különösen szép faragása sikerült, azt megvette híres pipatóriumára számára. Sajátkezüleg aláírt számláit és egy-két levelét máig is áhitattal őrzik a családi sublótban. De vendége volt a cégnek az egész magyar arisztokrácia és a politikai világ is a mult század vége felé.

— Ide jártak pipát venni a *Pálffy-grófok* és a *Teleki gróf* urak. A politikusok közül *Deák Ferenc* és *Eötvös József*. Ezek az urak mind pipáztak s nem vettek voltak cigaretta a szájukba semmiért. Más világ is volt az akkor!

Igaza van a mesternek abban, amikor a régi jó világ elmúlása és a pipázás divatjának lehanyatlása között összefüggést lát.

A haldokló pipametsző-ipar

Fájdalmas panasszal említi, hogy a mesteriség ma már nem tudja eltartani a régi pipametszőket. Igaz alig van belőlük kettő-három, pedig száz-százhusz év előtt, amikor Pestnek még csak harmincezer lakosa volt, tízenhat pipametsző élt és boldogult a városban. Nagyon kevesen pipáznak és a finom,

művészi faragású tajtékpaipának sincs olyan nagy keletje, mint régen.

— *Bárczy István*, a volt polgármester nagy pipás és *Hubay úr*, a főzeneigazgató szintén pipázik. Nem, nem — mondja óvatosan és gondterhelten —, azt hiszem, *Hubay úr* cigarettázik is.

Olyan óvatossággal és felelősséggel nyilatkozik a szakmáról, mint amikor egy politikus tárja fel a helyzetet az ország népe előtt. Hogy *Hubay* főzeneigazgató mellékesen — ő talán úgy gondolja, titokban — cigarettázik, az igen fontos körülmény. Gondosan számontartja a város minden jelentősebb pipását és féltékenyen gondol arra, hogy netán egy könnyelmű pillanatban rágyújt egy cigarettára.

Azután bemutatja üzletének műremekeit. Egy hatalmas, négyszemélyes társaságpipát, amelyet az asztalra állítottak, megtömtek vagy félkiló dohánnyal, aztán egész nap szívhatták. Ez a pipa-épület 1878-ban meg-

járta a párizsi világkiállítást is. Egy gyönyörű török nargileht, amelyből ugyancsak két ember szívhat egyszerre. Rózsavizes tartály is van a nargilehben

Végül egy kétméteres száru csibukot ezüst kupakkal. Lelkesen magyarázza a csibukszár hosszúságának fontosságát. Minél hosszabb a csibuk szára, annál hűvösebben ér a dohányfüst a szájba.

— Az embereknek — mondja mélységes meggyőződéssel — újból meg kellene tanulniuk pipázni. A pipa átalakítja az ember jellemét és újból jó világ lenne nálunk...

Sajnos, éppen fordítva áll a dolog: a világnak kellene fordulnia egyet, hogy az emberek újból pipázzanak,

(n. b.)